

Szymon Pilecki

*Szymon Pilecki z córką Ritą i siostrzeńcami
Kosią Pileckim i Romkiem Bezekowiczem*

Szymon Pilecki urodził się 19 października 1927 roku w Wilnie jako pierwsze dziecko w rodzinie Awiasza i Niny ze Szpakowskich Pileckich. Z czasem pojawiło się rodzeństwo: siostra Lida, bracia Maniuś i Sławek. Ojciec zarządzał wówczas należącym do Karaimskiego Zarządu Duchownego majątkiem w Malowance pod Trokami.

W 1940 roku Szymek ukończył trocką szkołę podstawową, tak zwaną Ćwiczeniówkę i wstąpił na kursy przygotowawcze przy Trockim Seminarium Nauczycielskim. Jednakże dalszą edukację przerwała rozpęta na rok wcześniej Druga Wojna Światowa. W międzyczasie pobierał lekcje prywatne. Po wycofaniu się Niemców młodzieniec w latach 1944-1948 kontynuował naukę w V. Gimnazjum Polskim w Wilnie. Po nacjonalizacji przez władzę sowiecką karaimskiej posiadłości w Malowance rodzina powróciła do Trok.

W 1949 roku po ukończeniu gimnazjum Szymon rozpoczął studia w Litewskiej Akademii Rolniczej w Kownie (obecnie Uniwersytet Rolniczy) na Wydziale Gospodarki Leśnej. Akademię ukończył z wyróżnieniem w 1954 roku i ... pozostał w niej na dalszych 40 lat.

Jeszcze w okresie studiów Szymon rozpoczął pracę jako starszy laborant Katedry Leśnictwa. Po ukończeniu studiów zdolny i pracowity absolwent otrzymał propozycję etatu asystenta przy Katedrze Ochrony Roślin, gdzie prowadził zajęcia z entomo-

logii (nauka o owadach). Tu Szymon przebył drogę od asystenta i starszego wykładowcy do docenta i profesora oraz kierownika katedry. W 1993 r., po 40 latach owocnej pracy profesor przeszedł na emeryturę. Ale współpracy z katedrą i studentami nie zaprzestał. Nadal udzielał konsultacji doktorantom, pisał artykuły i książki, aktywnie uczestniczył w życiu społecznym uniwersytetu i kraju.

Już w trakcie studiów Szymon zainteresował się owadami. Jego praca magisterska zatytułowana „Szkodniki szyszek jodły w okolicach Kowna” została uznana za jedną z najlepszych prac magisterskich tego roku i odznaczona dyplomem honorowym Ministerstwa Kształcenia Wyższego. Od pierwszych dni pracy w ówczesnej Akademii młody naukowiec zaczął aktywne badania żuków (rząd klasy owadów) i po 5 latach, w 1959 r. obronił pracę doktorską na temat „Fauna szkodliwych żuków w lasach Litewskiej SRR”. Po kolejnych 10 latach wytężonej pracy w 1969 r. obronił pracę habilitacyjną na temat „Ekologicznofaunistyczne i zoogeograficzne badania żuków Litewskiej SRR”. Materiał tego studium został upubliczniony w monografii „Żuki Litwy” (1976), za którą autor otrzymał w 1978 r. nagrodę republikańską. W 1974 r. S. Pilecki za zasługi dla rolnictwa został odznaczony srebrnym medalem Wystawy Osiągnięć Gospodarki Narodowej.

W dziedzinie litewskiej entomologii S. Pilecki wykazał się jako odkrywca i nowator. Przed publikacją jego pierwszych prac nie było w języku litewskim ani informatorów o charakterystyce owadów, ani popularnej literatury entomologicznej, ani współczesnych podręczników i pomocy naukowych. Nie było nawet litewskiej terminologii entomologicznej. Szymon osobiście i wraz ze współpracownikami wydał wiele książek, które odegrały ważną rolę w popularyzacji entomologii i rozwoju ochrony roślin na Litwie. Na uwagę zasługują także książki Szymona przeznaczone dla szerszego grona czytelników, takie jak: „Opiekujmy się pożytecznymi owadami” (1982), będąca pierwszą tego rodzaju publikacją w języku litewskim, a także „Zajmująca entomologia” (1986), uznana za najlepszą popularno-naukową książkę roku.

Oprócz wymienionych pozycji S. Pilecki napisał wiele artykułów poświęconych owadom

i ochronie roślin dla litewskich encyklopedii różnych wydań, periodyków, czasopism naukowych. Szeroko współpracował także z naukowcami z innych krajów. Za rozwijanie przyjacielskich kontaktów w 1978 r. został odznaczony Złotą Odznaką przez Polskie Towarzystwo Entomologiczne. Za osiągnięcia w dziedzinie ochrony roślin i entomologii w 1981 r. prof. Szymon Pilecki otrzymał tytuł Zasłużonego Działacza Nauki, a w 1997 r. za zasługi na rzecz szkolnictwa wyższego został nagrodzony Orderem Wielkiego Księcia Litwy Gedymina 5. klasy. Naukowa, pedagogiczna i społeczna działalność profesora była wyróżniona wieloma dyplomami honorowymi i uznaniowymi. Powyżej została wymieniona zaledwie część prac, zasług, nagród i odznaczeń Szymona, jako że wszystkiego wymienić nie sposób. Wydana w 1998 r. przez Katedrę Ochrony Roślin Uniwersytetu Rolniczego „Bibliografia prac z okazji 70-lecia urodzin” zawiera 484 pozycje literatury pióra samego S. Pileckiego i 107 artykułów innych autorów o nim samym i jego dziele. Obecnie jest już tych pozycji znacznie więcej.

Kilka słów o najbliższej rodzinie Szymona. Żona Wala z domu Robaczewska jest emerytowaną nauczycielką geografii i biologii. Córki Ryta i Gina ukończyły medycynę i są znanymi nie tylko na Litwie lekarkami i naukowcami.

A na zakończenie jeszcze anegdota. Wieść o wybitnym entomologu Karaimie Szymonie Pileckim częste u nas wiatry północne zniosły do odległego kraju Finów. Tam jeden z nich, znany naukowiec orientalista, prof. Tappani Harviainen postanowił napisać o Karaimach, co już zresztą nie raz czynił. Rezultat – szkic „Karaimi Litwy” opublikowany w naukowym periodyku „Historia” Wileńskiego Uniwersytetu Pedagogicznego (przekład na litewski, Wilno, 2000), w którym autor przedstawia (s. 77) warszawskiego profesora, „przywódcę Karaimów polskich”, także Szymona Pileckiego jako „badacza owadów”. Ten ostatni w rzeczywistości jest badaczem, lecz nie owadów, a... samolotów. Cóż, obaj profesorowie Szymonowie Pileccy, ten warszawski i ten kowieński (n. b. stryjeczni bracia, noszący imię wspólnego dziadka) badają obiekty wyróżniające się wspólną cechą, a mianowicie zarówno owady, jak i samoloty mają skrzydła i latają. No, jeszcze brzęczą, czy też huczą. I jak tu się nie omylić?

Elżbieta Bezekowicz
Wilno

Kalendarium

- 610 rocznica osiedlenia się Tatarów i Karaimów w Wielkim Księstwie Litewskim – 13–15.09.2007 r., Wilno, Litwa
- Karaimi zbierają przyjaciół – 13–17.09.2007 r., Bachczysaraj, Krym
- 5. Jaz Ūvriatiuviu, Troch 2007 – 2–13.07.2007 r., Troki, Litwa
- Letnie Warsztaty Dostłar – 10–15.07.2007 r., Troki, Litwa
- Konferencja Wrocław Wielu Kultur – 23.06.2007, Wrocław, Polska
- Seminarium karaimoznawcze – 12.06.2007 r., Poznań, Polska
- Dzień dziecka na Chomiczówce – 2.06.2007 r., Warszawa, Polska
- Wiosenne Warsztaty Dostłar – 2–4 04.2007 r., Warszawa, Polska

Awazymyz – Nasz Głos

Redaktor Naczelny
Mariola Abkowicz

Komitet Redakcyjny
Adam Dubiński; Irena Jaroszyńska;
Anna Sulimowicz

Adres Redakcji
ul. Powstańców Śląskich 116 m. 54, 53–333 Wrocław
e-mail: awazymyz@karaimi.org; www.karaimi.org/awazymyz

©Copyright by Bitik 2006 – Oficyna Wydawnicza
Związku Karaimów Polskich

Maszynopis zakwalifikowany do druku staje się
własnością Awazymyz, którego prawa posiada
Związek Karaimów Polskich.

Artykuły nie mogą być publikowane w całości lub
w częściach bez zgody autora i czasopisma.
Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania
nadesłanych tekstów.

Zrealizowano przy udziale
wsparcia finansowego

**Ministra Spraw Wewnętrznych
i Administracji**